

PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE
JA INFORMATSIOONI AMET

Kulude mõistlikkuse tõendamine

Piret Ilves

PRIA/Toetuste arendamise osakonna teenusejuht

11.03.2025

Muudatused LEADER skeemis

Võrreldes eelmise rahastusperioodiga on käesoleval perioodil oluliselt muutunud LEADER toetuskeemi põhimõtted.

- **Eelmisel perioodil:** taotleja tõendas oma projekti tegevuste mõistliku maksumuse üldjuhul maksetaotluse esitamise etapis.
- **Käesoleval perioodil:** taotleja tõendab planeeritavate tegevuste mõistliku maksumuse taotluse esitamise/tegevusrühma kontrolli etapis ja selle alusel määrab PRIA kindlasummalise makse, mille väljamaksmisel kuludokumente ei kontrollita.
Samas ei piisa üksnes sellest, et taotleja on esitanud nõutavad planeeritavate tegevuste mõistlikku maksumust tõendavad dokumendid. Lõpliku planeeritavate kulude mõistliku maksumuse, mille alusel määratakse kindlasummaline makse taotlejale, otsustab koostöös taotlejaga PRIA.
- Kindlasummalise makse skeem vähendab toetuse saajate halduskoormust **maksetaotluse esitamise etapis** - enam ei nõuta projekti elluviimise käigus tekkinud iga kulu dokumentaalset tõendamist ja PRIA ei vii läbi ka toetuse saaja tehtud kulude detailset kontrollimist.

Kindlasti peab olema **saavutatud taotluses lubatud eesmärk/tulemus** ja seda läbi toetuse määramise otsuses kirja pandud tegevuste elluviimise.

Kui lubatud eesmärki/tulemust ei ole saavutatud, siis jääb kindlasummaline makse täies ulatuses välja maksmata.

Tegevuse mõistliku maksumuse väljaselgitamine

- Toetuse taotleja kohustus on välja selgitada toetatava tegevuse mõistlik maksumus ja põhjendus. See kehtib ka ettevalmistava töö puhul.
- Toetuse taotlejalt ootame, et toetatava tegevuse mõistliku maksumuse tõendamiseks vajalikud tegevused oleksid tehtud enne taotluse esitamist.
- PRIA on õigus kahtluse korral ise täiendavalt uurida ja võtta lisapakkumisi isegi juhul, kui taotleja on juba esitanud nõutav arv tõendusdokumente.

Võimalikud uurimismeetodid: googeldamine, lisa hinnapakkumuse küsimine, ekspertiisi tellimine jms.

- Tegevused, millele toetust taotletakse, ei tohi olla füüsiliselt lõpetatud või täielikult ellu viidud enne, kui projektitaotlus on kohalikule tegevusrühmale esitatud. Kulutusi nendele tegevustele, millele toetust taotletakse, ei tohi teha enne tegevusrühmale taotluse esitamist.

PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE
JA INFORMATSIOONI AMET

Abikõlblikud on eelarveprojektis kavandatud **toetatava tegevuse elluviimiseks vajalikud** kulud s.h objekti tähistamisega seotud kulud, mis on **sihtotstarbelised, mõistlikud, majanduslikult soodsaimad, üksikasjalikult kirjeldatud ja vajalikud projektitoetuse eesmärgi saavutamiseks** (määruse § 25 lg 1, ELÜPSi nõue).

Sihtotstarbelised - Sihtotstarbeline saab olla kulu, mis on seatud eesmärgi saavutamiseks vajalik.

Mõistlikud - Kulude mõistlikkuse tõendamine on kirjeldatud määruse § 26. Kindlasummalise makse määramise aluseks võtab PRIA reeglina odavaima hinnapakumuse arvestades ka eelnimetatud abikõlblikkuse kriteeriumeid.

Majanduslikult soodsaimad - Avalike vahendite kasutamisel tuleb toetuse saajal hoiduda toreduslike kulutuste tegemise eest ja teha mõistlikke ja majanduslikult otstarbekaid valikuid, nii nagu ratsionaalselt kaalutlev ettevõtja toimiks oma vahendeid kasutades.

Näide PRIA praktikast – kaubaveoks soovitakse soetada ja vastavalt ümber ehitada reisijateveoks mõeldud sõiduk. Kui taotleja suudab tõendada, et reisijateveoks mõeldud sõiduk koos ümberehitusega on odavam kõigist võimalikest kaubaveoks mõeldud valmis sõidukitest, siis saab tegemist olla majanduslikult soodsaima viisiga tehtud kuludega.

Üksikasjalikult kirjeldatud - Loogiliselt peaks lähenema nii, et üksikasjalik kirjeldus ei saa olla üldsõnaline või ebamäärane.

Kulude mõistlikkuse tõendamine - taotleja, kes ei ole riigihankekohustuslane ja ei taotle toetust ühistegevustele (1)

- Kui toetatava tegevuse km-ta maksumus **ületab 5000 eurot**, küsib taotleja **üksteisest sõltumatute asjakohaste** hinnapakkujate käest vähemalt kolm võrreldavat hinnapakumust (määruse § 26 lg 2).

Hinnapakumuste võrreldavus: selged ja arusaadavad nii sisu, kui arvandmete osas, matemaatiliselt õigesti arvutatud, investeringuobjekt peab olema esitatud mõõdetavates ja sarnastes ühikutes. Samuti peab esitatud HPI olema võrreldav pakutav investeringuobjekt ise. Nt: Loakohustusliku ehituse puhul ei ole HP võrreldavad, kui pakkujad ei ole ehitise ehitamiseks õigustatud isikud.

Kui võrreldavuses tekib kahtlus, küsib PRIA juurde pakkumiskutseid. Võrreldavaid pakkumusi saab siis kui pakkumuskutse on saadetud sama lähteülesandega. Nt: kas küsida aknaid või aknaid koos aknapõskedega.

Üksteisest sõltumatud pakkujad: PRIA kontrollib avalikest registritest (äriregister).

Asjakohased pakkujad: Pakkuja tegutseb valdkonnas, mille tooteid ta müüb. Nt: kui raamatupidamisettevõtte teeb hinnapakumuse ekskavaatori müügiks, tekitab selline tehing küsimusi ning taotlejal tuleb valmis olla põhjendamiseks.

- Projektitoetuse taotleja võib küsida alla kolme hinnapakumuse, kui kolme hinnapakumust küsida **ei ole objektiivselt võimalik** (määruse § 26 lg 3).

Nt: toetuse saaja põhjendab, et tegemist on unikaalse tootega ning rohkem pakkumusi ei ole võimalik saada. Eesti turul pakkujate puudumisel tuleb pakkumised võtta välismaalt (Euroopa turg). Kui on tegemist ehitamisega, peab kindlasti olema kolm pakkumust. Põhjendus, et ehitusfirmaga on varem tehtud koostööd ja ta on usaldusväärne, ei ole piisav põhjendus.

Kulude mõistlikkuse tõendamine - taotleja, kes ei ole riigihankekohustuslane ja ei taotle toetust ühistegevustele (2)

- Kui toetatava tegevuse km-ta maksumus on **5000 eurot või sellest väiksem**, küsib taotleja **asjakohase** hinnapakkuja käest vähemalt ühe hinnapakkumuse (määruse § 26 lg 2).
- Projektitoetuse taotleja ei või eelmises punktis nimetatud nõude eiramiseks jaotada osadeks tellitavat tööd või teenust, mis on vajalik sama eesmärgi saavutamiseks, ega soetatavat vara, mis on funktsionaalselt koos toimiv. Osadeks jaotamine on lubatud, kui see on objektiivsetel põhjustel õigustatud (määruse § 26 lg 8).

Praktikas on ilmnenud juhtumeid, kus kavandatavaid tegevusi on jagatud väiksemateks alla 5000 euro maksumusega osadeks, et vältida kolme HP võtmist. Kunstliku tükeldamisega võib tegemist olla juhul, kui ühelt hinnapakkujalt on võetud mitmeid hinnapakkumisi, mis kõik jäävad alla 5000 euro ja kokku liidetuna ühe hinnapakkumuse peale ületaksid 5000 eurot.

Nt: Projektitoetuse saaja soovib osta kompleksset teraviljakuivatit, mille jagab eraldi seisvateks osadeks – teraviljakuivati ja ahi. Tegemist on küll eraldiseisvate osadega, kuid kasutada saab neid ainult koos ja seetõttu tuleb neid vaadata koos kogumina.

- Projektitoetuse taotleja ei või küsida hinnapakkumust endaga seotud isikult tulumaksuseaduse § 8 lg 1 tähenduses (määruse § 26 lg 7).

PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE
JA INFORMATSIOONI AMET

Hinnapakumuse peab sisaldama (määruse § 26 lg 4). :

- projektitoetuse taotleja nime,
- hinnapakkuja nime,
- registrikoodi,
- kontaktandmeid,
- hinnapakumuse väljastamise kuupäeva,
- töö, teenuse või vara üksikasjalikku kirjeldust,
- käibemaksuta ja käibemaksuga maksumust,
- vajaduse korral tehniliste tingimuste loetelu, mis osutab tehnilisele spetsifikatsioonile.

Hinnapakumuseks võib olla ka **veebipoe väljatrükk** (nt pdf failina), **kuvatõmmis veebilehelt** või **muu dokument**, mis sisaldab vähemalt hinnapakkuja nime ja kontaktandmeid, hinnapakumuse väljastamise kuupäeva ning töö, teenuse või vara üksikasjalikku kirjeldust ning km-ta maksumust ning vajaduse korral tehniliste tingimuste loetelu.

PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE
JA INFORMATSIOONI AMET

Ehitustööde puhul sisaldab hinnapakumuse lisaks eelmises punktis nimetatud andmetele ehitise kohta järgmiseid andmeid (määruse § 26 lg 5):

- ehitise nimetus;
- ehitise ehitisregistri kood;
- selle katastriüksuse katastritunnus, millele ehitise paigutatakse või millele kavandatakse ehitise ehitada;
- ehitise üldkulud ja vastava kululiigi olemasolu korral ehitise või välisrajatise kulu, aluse- ja vundamendikulu, kandetarindite kulu, fassaadielementide kulu, katusekulu, ruumitarindite kulu, pinnakatte kulu, tehnosüsteemi kulu, ehitusplatsi korralduskulu ja ehitusplatsi üldkulu.

Määruse seletuskirjast: Hinnapakumuste võrreldavuse tagamiseks peab ehitusloakohustusliku ehitustööde hinnapakkuja tegutsema ehitusvaldkonnas. Hinnapakkuja MTRi number on vajadusel tuvastatav majandustegevuse registrist.

Kulude mõistlikkuse tõendamine - taotleja, kes ei ole riigihankekohustuslane ja taotleb toetust ühistegevustele

- Projektitoetuse taotleja koostab ühistegevuse kohta **hinnakalkulatsiooni** koos kulude mõistlikkust selgitava põhjendusega.
- Kui kalkulatsioonist selgub, et toetatava tegevuse km-ta maksumus ületab 1000 eurot, küsib taotleja lisaks **vähemalt ühe kulude mõistlikkust tõendava dokumendi**, mis sisaldab teavet tellitava töö või teenuse või soetatava vara maksumuse ja koguse kohta (määruse § 26 lg 2¹).
- Projektitoetuse taotleja ei või küsida hinnapakumust endaga seotud isikutelt tulumaksuseaduse § 8 lg 1 tähenduses v.a juhul, kui taotletakse toetust **projektijuhtimisele** (määruse § 26 lg 7¹).

Kulude mõistlikkuse tõendamine - taotleja, kes on riigihankekohustuslane RHS § 5 tähenduses (s.h ka KTR)

- Projektitoetuse taotleja teeb enne projektitaotluse esitamist **туру-uuringu** riigihangete seaduse kohaselt ning pärast projektitaotluse esitamist korraldab hanke riigihangete seaduse kohaselt (määruse § 26 lg 9)
- Kui hange on läbi viidud enne taotluse esitamist, siis turu-uuringut esitama ei pea.

Turu-uuringu reeglid on sätestatud RHS §-s 10.

Millises vormis hankija turu-uuringu teeb, on tema enda otsustada. Turu-uuring võib olla lihtsalt **teabepäringu vormis**, mis sisaldab vajaduste või eesmärkide kirjeldust ning küsimusi turuosalistele, mis puudutavad nt asjaomast hinnataset, ettevõtjate oskusi ja teadmisi, vahendeid jms.

Teabepäringu esitamisel peab hankija selgelt väljendama, et tegemist ei ole riigihankega ega käsitlema päringus aspekte, mis on hilisema riigihankedokumendi osaks, nt kvalifitseerimise tingimused või pakkumuste hindamise kriteeriumid. Nii suulise kui kirjaliku turu-uuringu käigus peetud suhtlus ja väljastatud teave tuleb dokumenteerida.

Kui hankekohustuslane läheb ise hinnapakumusi küsima hinna mõistlikkuse välja selgitamiseks, siis hiljem kui ta hanke välja kuulutab on pakkujal juba eelis, et teab pakkumuse sisu ja tingimusi. RHS näeb võimaluse kõrvaldada selline turu-uuringus osalenud ettevõtja riigihankest.

- TMS § 8 lg 1 nõue ei kohaldu. Küll aga peab riigihankekohustuslane järgima teenuste ja asjade ostmisel riigihangete seadust, sh hoiduma huvide konfliktist.

PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE
JA INFORMATSIOONI AMET

Väljaselgitatud toetatava tegevuse mõistliku maksumuse põhjal koostab projektitoetuse taotleja **eelarveprojekti**, milles esitab andmed toetatava tegevuse kogumaksumuse ja abikõlblike kulude kohta, mis peavad olema põhjendatud, üksikasjalikult kirjeldatud, tuginema tegelikele asjaoludele ning olema vajaduse korral tõendatavad.

- Toetuse saaja ei pea hiljem teenust tellima või kaupa soetama nendelt hinnapakkujatel, kelle hinnapakumused said mõistliku maksumuse väljaselgitamisel määravaks.
- Toetuse saaja peab järgima tegevuse elluviimisel toetuse määramise otsusel kokkulepitut: toetuse eesmärk/lubatud tulemus; toetatavad tegevused, mis aitavad kaasa eesmärgi saavutamisele; tegevuse elluviimist tõendavad dokumendid, mis tuleb maksetaotlusega esitada jms.
- Toetuse saaja peab alustama toetatava tegevuse elluviimisega hiljemalt üheksa kuu jooksul arvates toetuse määramise otsuse tegemisest. Ettevalmistav töö peab olema tehtud enne taotluse esitamist.
- Toetuse väljamaksmiseks esitab toetuse saaja PRIAle pärast toetatava tegevuse või selle etapi elluviimist kahe aasta jooksul arvates toetuse määramise otsuse tegemist e-PRIA kaudu maksetaotluse koos tegevuse elluviimist ja tulemuse saavutamist tõendavate dokumentidega.

Kuludokumente (arved, maksedokumendid) toetuse saaja PRIAle esitama ei pea.

PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE
JA INFORMATSIOONI AMET

Aitäh!

Piret Ilves

PRIA/ Toetuste arendamise osakonna teenusejuht

11.03.2025